Skånska kärlväxter i Natura 2000

Göran Mattiasson

ABSTRACT: [Vascular plants in Natura 2000 in the province of Scania (Skåne), Sweden]. The nature conservation initiative "Natura 2000" of the European Union is described and its implications for conservation efforts in Sweden are discussed. The conservation status of the six species included in Natura 2000 that grow in the province of Scania (Skåne) is described in detail. *Botrychium simplex* has one extant locality in the province, in a nature conservation area on a coastal heath. This population was first found in 1998 and there are only three old records from other sites in the province. *Luronium natans* has one locality from which it has been known since 1783. This population grows in a coastal nature conservation area but has recently decreased somewhat due to overgrowth and insufficient grazing regime. *Liparis loeselii* has formerly been known from 33 localities in the province but has gone extinct at most of them and is presently known from four localities only. This species is confined to calcareous spring-fens and has suffered greatly from drainage and artificial fertilization. *Sisymbrium supinum* has one recent locality in the province in a heavily urbanized area in the vicinity of an abandoned lime-quarry. The future of this species is directly dependent on the yet undecided coming exploitation of the old quarry. *Dianthus arenarius* ssp. *arenarius* has more than 200 localities in the province and is a standing component of the, in an international perspective, unique sand-steppe vegetation of eastern Scania. Only some of the species localities are legally protected. *Najas flexilis* today occurs only in lake Hammarsjön, where it was first found in 1996, but has previously been known from six other lakes in the province.

Göran Mattiasson, Torkel Höges Gränd 15, 224 75 Lund, tel. 046-12 99 35

Genom medlemskapet i EU 1995 har Sverige liksom övriga länder i den europeiska gemenskapen åtagit sig att genomföra "Natura 2000" och därmed skydda särskilt angivna naturmiljöer, djur- och växtarter. Berörda markägare och brukare ska informeras och medverka i skyddsarbetet. I Sveriges uppdrag ingår också att följa upp och regelbundet rapportera hur miljöer och arter skyddats och utvecklats.

För att kunna följa utvecklingen för de sex kärlväxtarter som finns i Skåne krävs att grundläggande data om arterna samlas in, sammanställs och redovisas. Miljötillståndet på och kring arternas växtplatser ska dokumenteras, uppgifter om arternas och beståndens populationsstorlek och vitalitet ska finnas liksom uppgifter om ställningstaganden inom samhällsplanering och naturvård för att skydda och

vårda dessa arter och deras miljöer. Uppgifter om arternas utveckling under senaste tid kan ha ett särskilt stort värde i uppföljningsarbetet av miljötillståndet och populationsutvecklingen. Tillgång till ovannämnda uppgifter är en förutsättning för att i framtiden kunna följa upp och utvärdera utvecklingen samt bedöma arternas bevarandestatus.

Rapporter med uppgifter av detta slag från varje område med Natura 2000-arter är ett värdefullt bidrag och en förutsättning för att både Skåne och Sverige samt andra länder ska kunna göra en framtida utvärdering av arternas utveckling i ett regionalt respektive nationellt och internationellt perspektiv.

Denna rapport redovisar situationen och utvecklingstendensen vid årsskiftet 2001/2002 för Skånes 6 kärlväxter i Natura 2000. Arternas situation i Skåne har sammanställts av uppgifter som vid olika tillfällen och i skilda sammanhang rapporterats av Floraväktare i Skåne, Projekt Skånes Flora samt botanister som är eller varit verksamma i Skåne.

Natura 2000

"På medlemsstaternas europeiska territorium pågår en ständig försämring av livsmiljöerna, och ett ökande antal vilda arter är allvarligt hotade. Eftersom de hotade livsmiljöerna och arterna utgör en del av gemenskapens naturliga arv och hoten mot dem ofta är av gränsöverskridande karaktär, är det nödvändigt att vidta åtgärder på gemenskapsnivå för att bevara dem".

Med medlemskapet i Europeiska unionen blev art- och habitatdirektivet, direktiv 92/43/EEG, och fågeldirektivet, direktiv 79/409/EEG, bindande för Sverige. EG-direktiven är en form av EU-lagar som medlemsstaterna är skyldiga att tillämpa på nationell nivå. Direktiven binder medlemsstaterna till ett visst mål men ger de nationella myndigheterna rätt att välja hur målen ska uppnås.

Enligt dessa två direktiv ska livsmiljöer och djur- och växtarter skyddas i många olika områden runt om i Europa. Det är detta nätverk av bevarandeområden som kallas Natura 2000. Direktiven innebär dels ett områdesskydd, dels ett artskydd. Syftet är framför allt att gynna och bevara vissa typer av livsmiljöer och ett antal vilda djur- och växtarter.

Skyddsområden enligt fågeldirektivet och bevarandeområden enligt art- och habitatdirektivet utgör tillsammans det europeiska Natura 2000-nätverket. Dessa områden, som är av riksintresse, skall i skyddsarbetet prioriteras enligt den lagstiftning som gäller idag.

Nätverket Natura 2000 ska upprättas genom en särskild procedur, där bland annat varje medlemsstat identifierar platser som är viktiga för bevarandet av livsmiljöer och arter som omfattas av direktiven samt utser dessa till särskilda bevarandeområden. Det handlar om livsmiljöer vars utbredningsområde inom gemenskapen är mycket litet eller har krympt avsevärt, till exempel torvmossar, hedmarker, sanddyner och livsmiljöer i kust- eller sötvattensområden. Bland arterna av gemenskapsintresse återfinns en rad svenska djur och växter vars långsiktiga överlevnad är hotad.

Medlemsstaterna måste upprätta ett visst skydd för dessa områden. Varje medlemsstat får själv välja vilka mekanismer som ska användas inom det egna landet. Områden kommer således att omfattas av regelverk eller kontrakt och - när så är lämpligt - skötsel- och förvaltningsplaner. Direktiven innebär vidare att arter av djur och växter ska skyddas genom bestämmelser om bland annat förbud mot att döda, fånga, samla in eller störa arterna.

I proposition 2000/01:111 "Skyddet för vissa djur- och växtarter" står det bland annat att medlemsstaterna måste se till att de krav som ställs i direktiven blir gällande och möjliga att genomdriva. Detta är särskilt viktigt om EG-lagstiftningen fastställer skyldigheter eller grundar rättigheter för enskilda. Rättsligt bindande regler är nödvändiga för att EG-kraven ska få den avsedda effekten.

Art- och Habitatdirektivet

EG-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter kallas "Art- och Habitatdirektivet" eller "Habitatdirektivet". I direktivet anges kriterier enligt vilka medlemsstaterna i EU ska ta fram en lista över områden som ska ingå i Natura 2000. Det är områden där det finns sådana livsmiljöer och arter, som anges i direktivets förteckningar. Varje medlemsland ska bidra till bildandet av Natura 2000 i en utsträckning som står i proportion till storleken av de livsmiljöer arterna har inom landets territorium. Listan ska lämnas till EU-kommissionen tillsammans med uppgifter om varför områdena tagits upp på listan (artikel 4.1). I Sverige gäller att så snart svenska regeringen hos EU-kommissionen föreslagit att ett område ska ingå i Natura 2000 omfattas detta av särskilda lagbestämmelser, som innebär att skyddet av området ska ges prioritet.

Kommissionen ska med utgångspunkt från medlemsstaternas listor och i samförstånd med varje stat upprätta ett utkast till en lista över områden av gemenskapsintresse (artikel 4.2). Så snart ett område har förts upp på denna lista, ska området omfattas av ett visst närmare angivet skydd (artikel 4.5). Listan ska därefter antas av kommissionen enligt ett särskilt förfarande (artikel 4.2). När ett område har valts ut enligt det beskrivna förfarandet, ska den berörda medlemsstaten utse området till *särskilt bevarandeområde* (artikel 4.4). Varje land ska senast i juni 2004 ha utsett särskilda bevarandeområden för dessa livsmiljöer och arter.

Kommissionen kan också finna att ett område saknas på den lista medlemsstaten föreslagit och att området är oundgängligt för bevarandet av en livsmiljö eller en art. I så fall ska kommissionen inleda ett samrådsförfarande med medlemsstaten (artikel 5.1-4).

Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att förhindra försämring av de livsmiljöer, och störningar av de arter, för vilka områden har utsetts, om sådana störningar kan ha betydande konsekvenser för målen med direktivet (artikel 6.2). Art- och

habitatdirektivets skyddsbestämmelser gäller också för skyddsområden enligt fågeldirektivet (artikel 7, jämför artikel 4.1-2 fågeldirektivet).

Sverige ska övervaka bevarandestatus (artikel 11) och regelbundet rapportera till särskilda kommittéer om hur arbetet utvecklats för att skydda livsmiljöer och arter.

Kärlväxter

Habitatdirektivet bilaga 2 och 4 redovisar "Växtarter av gemenskapsintresse vilkas bevarande kräver att särskilda bevarandeområden utses" respektive "Växtarter av gemenskapsintresse som kräver noggrant skydd". Samtliga 40 svenska kärlväxter (se tabell) som finns angivna i bilaga 2 återfinns också i bilaga 4.

Svenska kärlväxter i Natura 2000

Alvarmalört, *Artemisia oelandica*
Alvarstånds, *Senecio jacobea* ssp. *gotlandicus*
Avarönn, *Sorbus teodori*
Blockhavsdraba, *Draba cacuminum* ssp. *cacuminum*
Bottnisk malört, *Artemisia campestris* ssp. *bottnica*
Brudkulla, *Gymnadenia runei*
Dvärglåsbräken, *Botrychium simplex*
Fjällkrassing, *Braya linearis*
Fjällvallmo, *Papaver radicatum*
Fjällviva, *Primula scandinavica*
Flytsvalting, *Luronium natans*
Gotländsk nunneört, *Corydalis gotlandica*
Gotlandssippa, *Anemone pulsatilla* ssp. *gotlandica*
Grusnarv, *Arenaria humifusa*
Guckusko, *Cypripedium calceolus*
Gulyxne, *Liparis loeselii*
Hällebräcka, *Saxifraga osloënsis*
Hänggräs, *Arctophila fulva*
Ishavshästsvans, *Hippuris tetraphylla*
Kalkkrassing, *Sisymbrium supinum*
Kolstarr, *Carex holostoma*
Lappfela, *Platanthera obtusata* ssp. *oligantha*
Lappranunkel, *Ranunculus lapponicus*
Lappviol, *Viola rupestris* ssp. *relicta*
Myrbräcka, *Saxifraga hirculus*
Nipsippa, *Anemone patens*
Norna, *Calypso bulbosa*
Polarblåra, *Silene furcata* ssp. *angustiflora*
Laestadiusvallmo, *Papaver laestadianum*
Ryssbräken, *Diplazium sibiricum*
Ryssnarv, *Moehringia lateriflora*
Sandnejlika, *Dianthus arenarius*
Sjönajas, *Najas flexilis*
Skogsrör, *Calamagrostis chalybaea*
Småsvalting, *Alisma wahlenbergii*
Snöfryle, *Luzula arctica*
Strandviva, *Primula nutans*
Sötgräs, *Cinna latifolia*
Venhavre, *Trisetum subalpestre*
Ävjepilört, *Persicaria foliosa*

Sverige ska vidta nödvändiga åtgärder för att införa ett strikt skyddssystem för de växtarter som finns förtecknade i bilaga 4 (artikel 13). Sedan den 1 januari 2000 är alla kärlväxter, som är förtecknade i Habitatdirektivet, fridlysta i hela landet.

Gynnsam bevarandestatus

Skyddsarbetet ska prioriteras för de områden, som ingår i det europeiska ekologiska nätverket Natura 2000, mot bakgrund av den betydelse området har för att möjliggöra att en gynnsam bevarandestatus bibehålls eller återställs för berörda miljöer och arter.

Begreppet gynnsam bevarandestatus definieras i 17 § Förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. som anger att

"Med begreppet bevarandestatus för *en livsmiljö* avses summan av de faktorer som påverkar en livsmiljö och dess typiska arter och som på lång sikt kan påverka dess naturliga utbredning, struktur och funktion samt de typiska arternas överlevnad på lång sikt. En livsmiljös bevarandestatus anses gynnsam när

- dess naturliga eller hävdbetingade utbredningsområde och de ytor den täcker inom detta område är stabila eller ökande,
- den särskilda struktur och de särskilda funktioner som är nödvändiga för att den ska kunna bibehållas på lång sikt, finns och sannolikt kommer att finnas under en överskådlig framtid, och
- bevarandestatusen hos dessa typiska arter är gynnsam.

Med begreppet bevarandestatus för *en art* avses summan av de faktorer som påverkar den berörda arten och som på lång sikt kan påverka den naturliga utbredningen och mängden hos dess populationer. En arts bevarandestatus anses gynnsam när

- uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö,

- artens naturliga eller hävdbetingade utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig tid och
- det finns och sannolikt kommer att fortsätta att finnas en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer ska behållas på lång sikt".

Med andra ord, och lite förenklat, innebär "gynnsam bevarandestatus" att "ängen ska förbli äng" och att "naturskogen ska fortsätta att vara naturskog" samt att arterna ska fortleva i livskraftiga bestånd. Innebörden av begreppet "Gynnsam bevarandestatus" kan variera för en art. En arts bevarandestatus kan vara gynnsam på en växtplats, medan den i ett regionalt eller nationellt perspektiv inte behöver vara gynnsam. Det är därför nödvändigt att ange begreppet gynnsam bevarandestatus i förhållande till ett definierat geografiskt område.

Skånska kärlväxter i Natura 2000

I Sverige finns som nämnts 40 kärlväxter (sidan 5), som är förtecknade i Habitat-direktivet. Av dessa arter finns 6 i Skåne - se tabellen (med artkod) nedan. Samtliga kända områden i Skåne med dessa arter - utom för sandnejlika - är anmälda av Regeringen att ingå i Natura 2000. Dessa områden är av riksintresse och skall som Natura 2000-område prioriteras i samhällsplaneringen och skyddsarbetet.

Kärlväxter i Natura 2000 – antal lokaler i Skåne	
Dvärglåsbräken, *Botrychium simplex* (1419)	1 lokal
Flytsvalting, *Luronium natans* (1831)	1 lokal
Gulyxne, *Liparis loeselii* (1903)	4 lokaler
Kalkkrassing, *Sisymbrium supinum* (1493)	1 lokal
Sandnejlika, *Dianthus arenarius* (1954)	ca 250 lokaler
Sjönajas, *Najas flexilis* (1833)	1 lokal

Dvärglåsbräken, *Botrychium simplex*

(Artkod:1419)

Arter som tillhör släktet *Botrychium* kännetecknas av ett oregelbundet uppträdande, ena året kan de uppträda rikligt för att nästa år förekomma i få individ eller helt saknas. Det kan dröja flera år, innan de kommer tillbaka och kan iakttas på platsen igen. Detta gäller också dvärglåsbräken. Jämför nedan angivna uppgifter om förekomsten av arten i Skåne.

Dvärglåsbräken är fridlyst i hela landet sedan den 1 januari 2000. Den är rödlistad som en starkt hotad art i landet.

Status i Sverige och Skåne

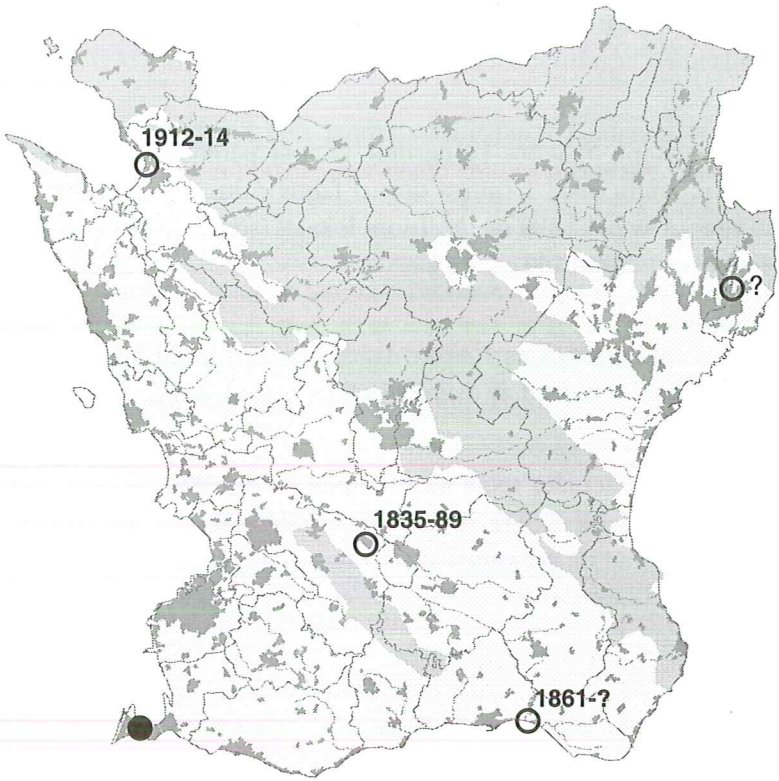
Dvärglåsbräken är känd från 8 platser i Sverige. Från 1980-talet till 1993 ansågs arten bara ha en växtplats i landet - på Gotland och Fårö. Under 1990-talet har arten upptäckts på 6 nya platser i landet - 2 platser i vardera Dalarna och Uppland samt 1 lokal i Halland respektive Skåne. År 2000 upptäcktes den första växtplatsen i Södermanland. Dvärglåsbräken är en kulturgynnad art.

Dvärglåsbräken upptäcktes i Skåne sommaren 1998 (Olsson 1999) och är endast känd från en plats. Arten är dessförinnan senast sedd i landskapet 1914 vid Skälderviken i Barkåkra socken. Arten är ännu tidigare känd från Ystad, Silvåkra och Ivön.

Växtplats i Skåne

Skanörs ljung (Objektkod: SE0430002, SE0430095)

Skanörs ljung är ett cirka 300 hektar stort fukthedsområde på Falsterbohalvön. Området är sedan 1981 skyddat som naturreservat med syfte att bland annat bevara områdets flora och vegetation. Det råder förbud att plocka eller gräva upp växter. Dvärglåsbräken får anses ha ett tillräckligt skydd så länge hävden bibehålls och de hydrologiska förhållandena inte ändras.

Dvärglåsbräken *Botrychium simplex* i Skåne
● - den aktuella förekomsten vid Skanör
○ - fynd till och med 1914

1998

Totalt förekom drygt 400 exemplar av dvärglåsbräken den 18 juni invid en markväg inom naturreservatet. Individantalet var detta år större än vad som totalt fanns på landets övriga växtplatser. Fyndplatsen kan sägas bestå av två närbelägna lokaler.

ArtDatabanken (Cederberg & Löfroth 2000) uppger att "På minst en av lokalerna har en stor otillåten insamling skett de senaste åren." Ett större antal plantor av dvärglåsbräken insamlades inom naturreservatet Skanörs Ljung 1998 för att dokumentera fyndet från den nyupptäckta platsen. En tjänsteman vid Länsstyrelsen i Skåne län har

lämnat muntligt besked per telefon att det inte möter något hinder att samla in ett begränsat antal plantor av låsbräkenarten.

1999

Vid besök på Skanörs Ljung den 12 juni påträffades mer än 500 plantor. Inom lokal 1 (norra delen) fanns cirka 300 exemplar längs en sträcka av cirka 100 meter. Inom lokal 2 (södra delen) noterades i storleksordningen 200 exemplar.

2000

Den 11 juni upptäcktes 1 ex av dvärglåsbräken inom lokal 1. Totalt påträffades 148 individ av dvärglåsbräken inom lokal 2.

2001

Den 8 juni noterades totalt 42 exemplar av dvärglåsbräken, samtliga funna inom lokal 2. Tre veckor senare, den 30 juni, var skotten så nedvissnade att de var ytterst svårfunna; totalt påträffades vissna bladrester från 13 exemplar.

Flytsvalting, *Luronium natans*
(Artkod:1831)

Flytsvalting är fridlyst i hela landet sedan den 1 januari 2000. Den tillhör gruppen starkt hotade arter bland landets rödlistade växter.

Status i Sverige och Skåne

I Sverige har flytsvalting två kända förekomster, en i Halland och en i Skåne. I Skåne växer flytsvalting i närheten av Ramsjöstrand på Bjärehalvön, där arten upptäcktes 1783. Största förekomsten av flytsvalting finns i Halland, där arten upptäcktes 1988.

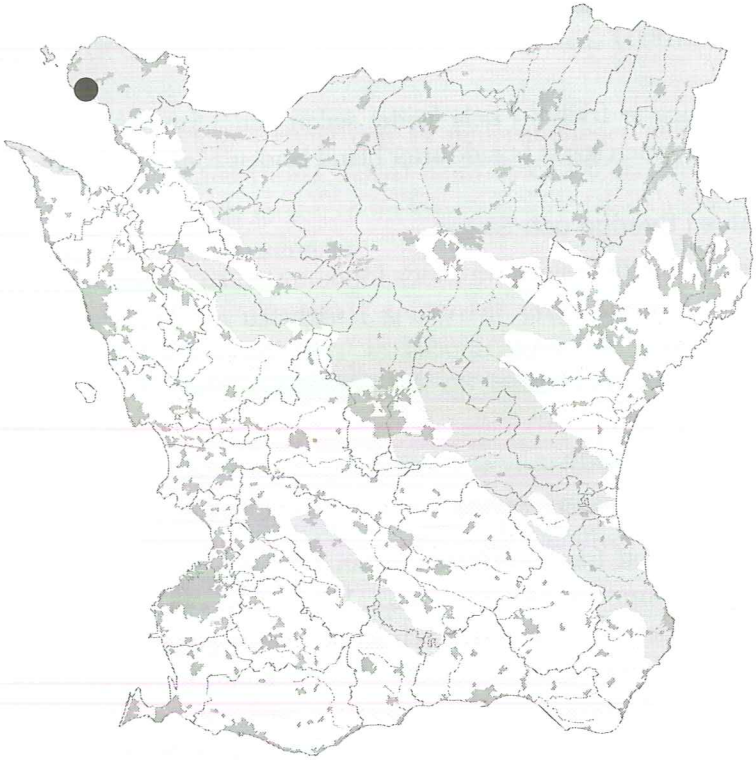
Växtplats i Skåne

Bjärekustens naturreservat (Objektkod: SE0420232)

Arten är känd från växtplatsen sedan 1783 och bevarandestatusen måste förbättras för att bli gynnsam. Under förutsättning att hävden förbättras och betet får fortgå och att de hydrologiska förhållandena inte ändras bör en gynnsam bevarandestatus kunna utvecklas.

Området är skyddat som naturreservat med syfte att bland annat bevara områdets flora och vegetation. Det råder förbud att plocka eller gräva upp växter. Flytsvalting får anses ha ett tillräckligt skydd så länge de hydrologiska förhållandena inte ändras och hävden är bra.

Flytsvalting växer i 4 grunda gölar inom Bjärekustens naturreservat. Arten kan förekomma relativt rikligt inom området, även om variationen mellan åren kan vara stor på grund av sommartorka. Gustafsson, som 1995 specialinventerade förekomsten av flytsvalting framhåller, att arten gärna etablerar sig på "öppen mark", där vegetationen inte är sluten utan ständigt påverkas av bete och tramp (Gustafsson 1995). Arten är konkurrenssvag i denna miljö. För att gynna förekomsten av flytsvalting i området är det viktigt att betet av nöt får fortsätta och att det i vissa partier utökas. Under senare år har den öppna marken minskat och flytsvalting försvunnit, då vegetationen tillåtits sluta sig alltmer i område A (se tabell).

Flytsvalting *Luronium natans* i Skåne

Flytsvaltning *Luronium natans* i Skåne

(antal blommande individ + förekomst av vegetativa individ)

	Göl A	Göl B	Göl C	Göl D
1989-05-28	800–1000	550–600	-	veg. rikligt
1991-06-30	10 bl.+få veg.	40+veg. rikl.	-	20 bl.+veg. rikl.
1995-07	0 bl.+få veg.	få bl.+veg. rikl.	få bl.+veg. rikl.	få bl.+veg. rikl.
1997-06-18	15 bl.	rikl. blomning	rikl. blomning	få blommande
1999	0	1060	Ca 140	Ca 450
2000-06-10	0 bl.+0 veg.	få bl.+veg. rikl.	0 bl+få veg.	få bl.+veg. rikl.
2001-06-27	0 bl.+0 veg.	rikl. bl.+veg. rikl.	1 bl.+få veg.	rikl. bl.+veg. rikl.

Gulyxne, *Liparis loeselii*

(Artkod:1903)

Gulyxne, tidigare känd som myggnycklar, är en av vårt lands sällsyntaste orkidéer. Gulyxne är fridlyst i Skåne sedan 1974 och i hela landet sedan 1986.

Status i Sverige

Gulyxne är efter 1980 känd från totalt 83 platser i Sverige. I Uppland och Gästrikland är gulyxne funnen på 58 lokaler, medan Gotland har 13. I Skåne är gulyxne rapporterad från totalt 8 platser efter 1980 (Mattiasson 2000).

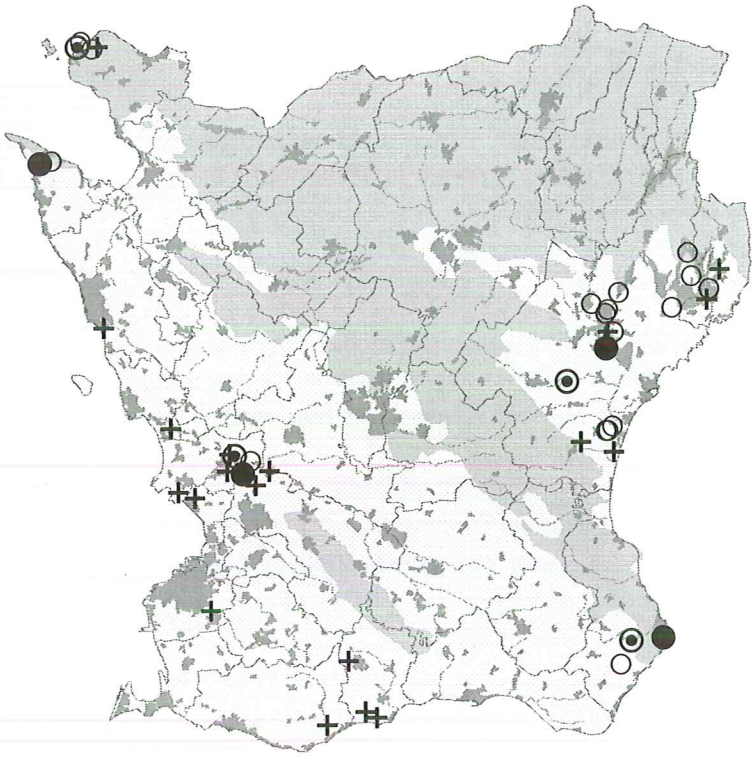
Naturvårdsverket genomförde 1992 under ledning av Michael Löfroth en inventering av gulyxne i Sverige. Undersökningen resulterade i rapporter om gulyxne från 71 lokaler. Floraväktarna i Skåne rapporterade fynd av arten från 5 platser.

Inventeringen resulterade i att Naturvårdsverket 1995 ändrade klassificeringen av gulyxne från sällsynt (1990) till en hotad och sårbar art bland Sveriges rödlistade kärlväxter. *Rödlistade arter i Sverige 2000* (Gärdenfors 2000) anger gulyxne som sårbar.

Gulyxne i Skåne

Igenväxning, torrläggning samt exploatering av landskapet är några processer som samverkat och resulterat i en kraftig och effektiv reduktion av antalet livsmiljöer för gulyxne i Skåne. Att våtmarksberoende växtarter som bland annat gulyxne, minskat eller helt försvunnit är i själva verket bara en bekräftelse på att landskapet dränerats och torrlagts - flertalet kalkkärr, som tidigare fanns i Skåne, är idag försvunna.

Gulyxne har sina säkraste förekomster i Skåne i blöta mossmattor i extremrikkärr. Arten uppträder också i blöt, mera ängsbetonad miljö, där gulyxne för sin fortlevnad kontinuerligt är beroende av hävd. Gulyxne har idag få möjligheter att finna nya växtplatser i

Gulyxne *Liparis loeselii* i Skåne
Senast återfunnen: ● – efter 1995; ◉ – 1980-1994
○ – 1935-1979; + – före 1935

Skåne. Sådana miljöer måste skapas genom aktiva åtgärder, om orkidén ska kunna etablera sig på nya platser.

Status i Skåne – utvecklingen under 50 år

Gulyxne är enligt ArtDatabanken känd från totalt 33 platser i Skåne. Den första inventeringen av Skånes Flora visar att arten i mitten av 1940-talet förekom på 25 platser i landskapet.

Weimarck uppger i Skånes Flora (Weimarck 1963) att gulyxne fanns på ett 10-tal platser. I mitten av 1960-talet upptäcktes några nya orkidélokaler och 1965 var den känd från 13 växtplatser. Antalet

lokaler har emellertid fortsatt att minska. De senaste årens undersökningsresultat visar att antalet lokaler minskat från 8 lokaler 1980 till 4 idag.

Sammanfattningsvis kan konstateras att antalet lokaler med gulyxne i Skåne minskat kontinuerligt och i genomsnitt med en hastighet motsvarande en halvering av antalet växtplatser under varje 20-årsperiod efter andra världskriget.

Antal gulyxne-lokaler i Skåne

1945	1965	1980	2000
25	13	8	4

Status i Skåne – utvecklingen 1980–2000.

1980 fanns gulyxne på 8 platser i Skåne. Håkan Wittzell genomförde 1981-1982 en undersökning av Skånes sällsynta orkidéer och rapporterade gulyxne från 7 av lokalerna (Wittzell 1983). Uppgift om fynd av gulyxne på den åttonde lokalen rapporterade han muntligen ett år senare.

Sedan 1990-talet har Floraväktarna i Skåne haft gulyxne under särskild uppsikt och har under åren 1992, 1993, 1995, 1999, 2000 och 2001 kartlagt förekomsten av gulyxne i landskapet. 1992 fanns gulyxne på 5 platser i Skåne. Floraväktarnas landskapsomfattande undersökning, som genomfördes 1999, visade att antalet lokaler minskat till 4 stycken. Undersökningarna visar att individantalet varierar från år till år på samma plats. Inom några platser har gulyxne ökat eller minskat kontinuerligt under 1990-talet, vilket indikerar förändringar i form av förbättrade respektive försämrade livsbetingelser på växtplatsen.

Det totala individantalet är av samma storleksordning idag som 1981-1982. Stora variationer i blomningsfrekvens mellan olika år är en sedan länge känd företeelse hos orkidéer och därför inget att förvånas över.

Lokaler för gulyxne i Skåne

Antal individ (i blom)

	1981/82	1992	1995	2000
Stångby mosse	ca 180 (50)	68 (36)	102 (57)	349 (174)
Stora Harrie mosse	ej sedd	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Zackows mosse	1 (1)	3 (1)	25 (8)	ca 100 (26)
Torekov	25 (25)	2 (2)	0 (0)	0 (0)
Norra Åsum	245 (96)	51 (13)	23 (12)	118 (68)
Lyngsjö	10 (0)	11 (3)	-	0 (0)
Östra Tommarp	3 (1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Simris strandäng	5 (3)	30 (10)	51 (23)	117 (80)
Totalt	**ca 460 (176)**	**165 (65)**	**201 (100)**	**ca 685 (348)**

Regional bevarandestatus

Bevarandestatus för gulyxne i Skåne har inte varit gynnsam under de senaste 50 åren. Under denna period har den försvunnit från en växtplats vartannat eller vart tredje år. Antalet lokaler har minskat drastiskt även om utbredningsområdet i stort kan sägas vara oförändrat. Utbredningsområdet är inte sammanhängande, växtplatserna har isolerats i landskapet och detta är uppenbart ett hinder för genutbyte.

Bevarandestatus för gulyxne i Skåne kan på flertalet idag befintliga växtplatser förbättras. Individantal och populationsstorleken på de fyra lokalerna var år 2000 större än vad som totalt tidigare noterats. Årsresultatet var uppenbarligen exceptionellt gott. Individantalet som var betydligt lägre år 2001 kan ses som ett normalår för orkiden. Gulyxne kan med rätt skötsel och ostörda eller förbättrade hydrologiska förhållanden sannolikt överleva länge i livskraftiga populationer på sina nuvarande växtplatser i Skåne. Det totala utbredningsområdet kan därför bli oförändrat under lång tid även om avståndet mellan lokalerna är stora och genutbytet troligen obefintligt. Försök att skapa nya växtplatser för gulyxne bör inledas.

Växtplatser i Skåne

Stångby mosse (Objektkod: SE0430042)

Gulyxne har i sin huvudförekomst på Stångby mosse en gynnsam bevarandestatus, medan förbättringsåtgärder måste vidtas i övriga delar av kärret där arten finns.

Området är sedan 1981 skyddat som naturreservat med syfte att bland annat bevara flora och vegetation.

Stångby mosse hyser Skånes rikaste förekomst av gulyxne. Här förekommer den idag till största delen i extremrikkärr med glesvuxen vass. Arten finns dessutom sparsamt i tätare vassområden. Gulyxne är svårfunnen och svårinventerad i området.

Enligt min erfarenhet hade gulyxne under 1960- och 1970-talet sin största förekomst räknat i individantal i mattor av spjutmossa *Calliergonella cuspidata* i täta vassområden. Så är dock inte fallet längre då den idag framför allt växer i områden med gles vass.

Hans Cronert noterade 1979 ca 175 individ. Håkan Wittzell gjorde 1982 ingen systematisk genomgång av området men noterade ca 180 individ varav 50 i blom. Åke Svensson fann 171 blommande exemplar 1985. Floraväktarna i Skåne har följt utvecklingen mera noggrant under 1990-talet, vilket framgår av de årligt återkommande uppgifterna från denna period. Växlingarna i individantal mellan åren är stora, både i de glesa och täta vassområdena. Blomning och individantal har glädjande nog ökat påtagligt under perioden 1998–2000, men minskade år 2001.

Simris strandäng (Objektkod: SE0420129)

Gulyxne kan ges en gynnsam bevarandestatus inom Simris strandäng. Denna bedömning gäller under förutsättning att grundvattentillförseln till området säkerställs genom att dränerande åtgärder i områdets omgivningar och infiltrationsområde förbjuds samtidigt som området måste få god skötsel genom bete av nötkreatur.

Gulyxne i Stångby mosse

Antal individ

			Glest vassområde		Tätt vassområde	
År	**Totalt**	**I blom**	**Totalt**	**I blom**	**Totalt**	**I blom**
1979	175					
1982	180	50				
1985	171	171				
1992	68	36	62	32	6	4
1993	136	45	128	38	8	7
1995	102	57	93	49	9	8
1996	139	72	108	57	31	15
1997	190	74	121	46	69	28
1998	267	147	230	130	37	17
1999	305	172	243	136	62	36
2000	349	174	338	168	11	6
2001	133	69	133	69	0	0

Gulyxne på Simris strandäng

	Antal individ			Antal individ	
	Totalt	**I blom**		**Totalt**	**I blom**
1965	Ca 10		**1993**	81	20
1976	1		**1994**	25	6
1978	1		**1995**	51	23
1981	11	4	**1999**	74	55
1982	5	3	**2000**	117	80
1992	30	10	**2001**	44	29

Områdets kalkfuktängar och extremrikkärr är skyddade som naturreservat sedan 1959. Kalkkärrsvegetationen är helt beroende av det frambrytande grundvattnet i ängssluttningen och ett ovillkorligt krav för att gulyxne ska kunna överleva på platsen. Ett mera intensivt bete gynnar kalkfuktängarna, kalkkärren och dess artuppsättning

inklusive gulyxne och är en förutsättning för att området inte ska förbuskas och växa igen.

Betestrycket inom området har under en längre period varit alltför lågt, vilket inneburit att kraftiga högörtängar utbildats inom stora delar av de fuktängar, som omger kärrmarken. Sedan 1999 har särskilda åtgärder i landskapsvårdande syfte vidtagits för att begränsa högörtängarna och gynna de mera lågväxta fuktängsarterna.

Gulyxne växer i områdets kalkkärr på två närbelägna platser. Under 1999 och 2000 har antalet blommande individ varit stort jämfört med förhållandena under åren 1965-1985 och 2001. I det mindre beståndet påträffades inte något exemplar 2001, medan det 1999 och 2000 totalt har funnits 5-10 individ i området.

Norra Åsum (Åsumallet) (Objektkod: SE0420254)

Gulyxne kan ges en gynnsam bevarandestatus inom Norra Åsum under förutsättning att erforderlig hävd kan garanteras långsiktigt samtidigt som vattennivåerna förblir opåverkade.

Området har för närvarande inget skydd. Naturvärden inom Hammarsjöns västra sida har dock inom ramen för verksamheten vid Kristianstads Vattenrike kartlagts, som underlag för reservatsbildning och skötsel, genom en särskild utredning 1999.

Gulyxne upptäcktes i strandängarna på Hammarsjöns västra sida 1965 av Tore Mörnsjö. Orkidén växer i blöta mosstuvor. Individantalet växlar kraftigt mellan åren vilket sannolikt beror på skiftande vattennivåer i Hammarsjön. Arten förekom 1999 endast i några få individ, medan antalet blommande exemplar var väsentligt större år 2000.

År 1983 uppger Håkan Wittzell att betesdjur haft tillträde till området under lång tid. Under senare tid tycks dock djuren inte ha uppehållit sig i området i någon större utsträckning. Förbuskningen var obetydlig under åren 1981-82. Tio år senare hade situationen förändrats. Mellan 1992 och 1993 avverkades buskar och alar i området samtidigt som slåtter utfördes för att skapa en godtagbar

miljö för gulyxne. Samtidigt bedrevs ett visst men uppenbarligen helt otillräckligt bete. Detta bedömdes då också vara den sannolika förklaringen till artens tillbakagång under senare tid.

Individrikedomen av gulyxne var extremt stor somrarna 1982 och 2000. Åtgärder genomfördes under hösten 2000 för att både avlägsna en del småväxta och gamla alar och samtidigt skapa en viss omrörning i den fuktiga kärrtorven. Framtiden får utvisa om dessa åtgärder också kan underlätta spridningen av arten inom området.

Gulyxne i Norra Åsum

	Antal individ			Antal individ	
	Totalt	**I blom**		**Totalt**	**I blom**
1980	90		**1995**	23	12
1981	40	20	**1998**	3	2
1982	245	96	**1999**	22	2
1992	51	13	**2000**	118	68
1993	144	13	**2001**	32	22

Zackows mosse (Objektkod: SE0430142)

Gulyxne hade under perioden 1965-1995 en ogynnsam utveckling i Zackows mosse till följd av hydrologiska förändringar i närområdet. Genom restaureringsåtgärder under främst 1990-talet har arten kunnat återhämta sig och utvecklas på ett positivt sätt. Markägaren har medgivit att ytterligare restaureringsarbeten får genomföras. Förutsättning finns därför att genom olika insatser utveckla och förbättra populationen av gulyxne inom växtplatsen, vilket kan leda till att en gynnsam bevarandestatus för gulyxne uppnås i Zackows mosse. Området saknar skydd.

Gulyxne växer inom små blöta ytor i extremrikkärret. Artens utveckling under den senaste 40-årsperioden är känd genom en sammanställning som Richard Åkesson upprättat.

Den kraftiga tillbakagången under 1960-talet är mycket påtaglig. I mitten av 1960-talet anlades en bevattningsdamm omedelbart uppströms växtplatsen för gulyxne. Detta var uppenbart också förklaringen till artens mycket kraftiga och snabba tillbakagång.

Gulyxne har påtagligt ökat i antal under 1990-talets senare hälft. Frön från plantor inom området har samtidigt spritts till en närbelägen yta, där några nya vegetativa exemplar upptäcktes under år 2000. Individantalet är nu av samma storleksordning eller till och med något högre än för 30-40 år sedan. Utvecklingen är ett resultat dels av medvetna landskapsvårdande åtgärder, som bedrivits under många år genom manuella röjningsinsatser, dels av de ändrade och förbättrade hydrologiska förhållanden i kärret, som uppkom när bevattningsdammen inte längre användes och ett dike lades igen 1996.

Gulyxne i Zackows mosse

	Antal individ			Antal individ	
	Totalt	**I blom**		**Totalt**	**I blom**
1958	30		**1987**	5	1
1965	30	0	**1988–91**	3–5	
1966	65		**1992**	3	1
1968	2		**1993**	0	0
1975	5		**1994**	15	2
1977	3	3	**1995**	25	8
1978	3	3	**1996**	34	13
1979	3	3	**1997**	73	17
1980	3	1	**1998**	ca 100	24
1981	4	1	**1999**	ca 80	20
1982	3	1	**2000**	ca 100	26
1983	2	2	**2001**	32	18
1984–86	1–2				

Kalkkrassing, *Sisymbrium supinum*
(Artkod:1493)

Kalkkrassing har med ett undantag sin svenska förekomst på Öland och Gotland. Den enda fastlandslokalen i Sverige finns i Limhamn i Skåne. Arten har blivit allt sällsyntare på europeiska fastlandet. I Sverige är arten rödlistad som missgynnad. Kalkrassing är fridlyst i hela landet sedan den 1 januari 2000.

Status i Skåne

Kalkkrassing upptäcktes 1981 i Limhamn. Det antas att kalkkrassing har kommit med kalksten från Gotland. Arten har iakttagits på två närbelägna platser.

Växtplats i Skåne

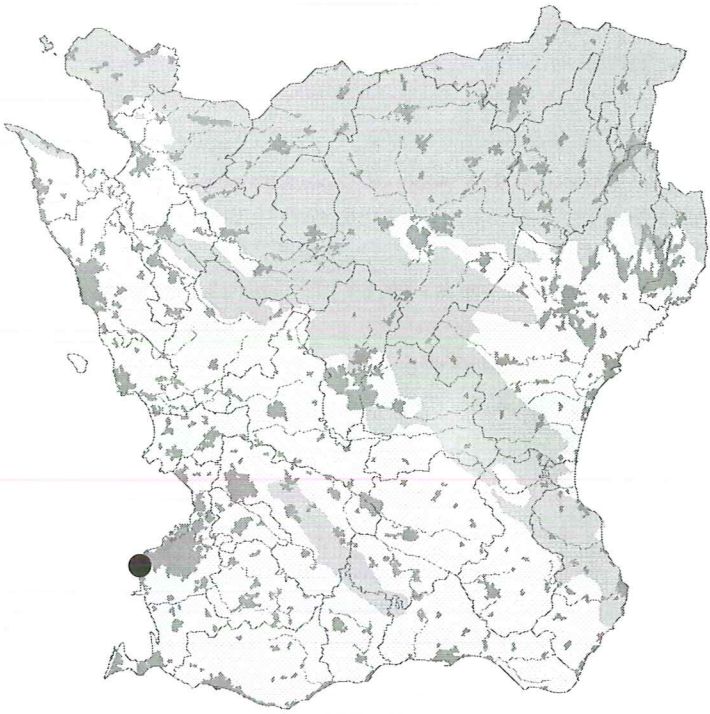
Limhamns kalkbrott (Objektkod: SE0430157)

Limhamns kalkbrott är norra Europas största dagbrott. Kalksten har tidigare brutits i brottet men denna verksamhet har numera upphört. Området, som ligger under havsytans nivå, ska enligt gällande täktplan fyllas med vatten, när täktverksamheten avslutats och då kan inte kalkkrassing fortleva på platsen. Att fylla kalkbrottet med vatten kräver tillstånd enligt miljöbalken.

Områdesskydd saknas. "Översiktsplan Malmö 2000" föreslår kalkbrottet som utredningsområde i syfte att bland annat undersöka hur kalkbrottet och dess naturvärden kan bevaras.

1998, 1999, 2000, 2001

Kalkkrassing förekom både under 1998, 1999 och 2000 med mer än hundratals individ på bottnen i kalkbrottets östra delar. Individen var småväxta år 2000. Efter markomrörning förekom arten 2001 i stort antal och rikligt med storvuxna exemplar.

Kalkkrassing *Sisymbrium supinum* i Skåne

Lernacken (ej anmält som Natura 2000-område)

Kalkkrassing upptäcktes 1982 på Lernacken (Wigforss & Johansson 1982). Genom de omfattande förflyttningar och utfyllnader med jordmassor som skett på Lernacken i samband med anläggandet av Öresundsbrons landfäste, försvann kalkkrassingen från området under mitten av 1990-talet.

2000

Öresundsbron invigdes den 1 juli 2000. Bengt Örneberg återfann kalkkrassing på två platser under året, den större förekomsten förstördes i augusti av utfyllnads- och asfalteringsarbeten som då pågick i riktning mot de återstående cirka 50 individen. Ett besök den 3 augusti 2001 visade att varken arten eller växtplatsen fanns kvar på Lernacken.

Sandnejlika, *Dianthus arenarius*

(Artkod:1954)

Sandnejlika förekommer i Sverige enbart i Skåne. Sandnejlika är en karaktärsart i sandstäppsvegetationen. De skånska växtplatserna är västliga utposter av artens östligt europeiska utbredning. Den skånska sandnejlikan - underarten ssp. *arenarius* - har i Skåne sin globala huvudutbredning och finns i övrigt på några få lokaler i Estland och Lettland. Sandnejlikan är en nationell s.k. ansvarsart, som Sverige har ett särskilt ansvar att skydda.

I Sverige är sandnejlikan rödlistad som sårbar. Den är fridlyst i hela landet sedan den 1 januari 2000.

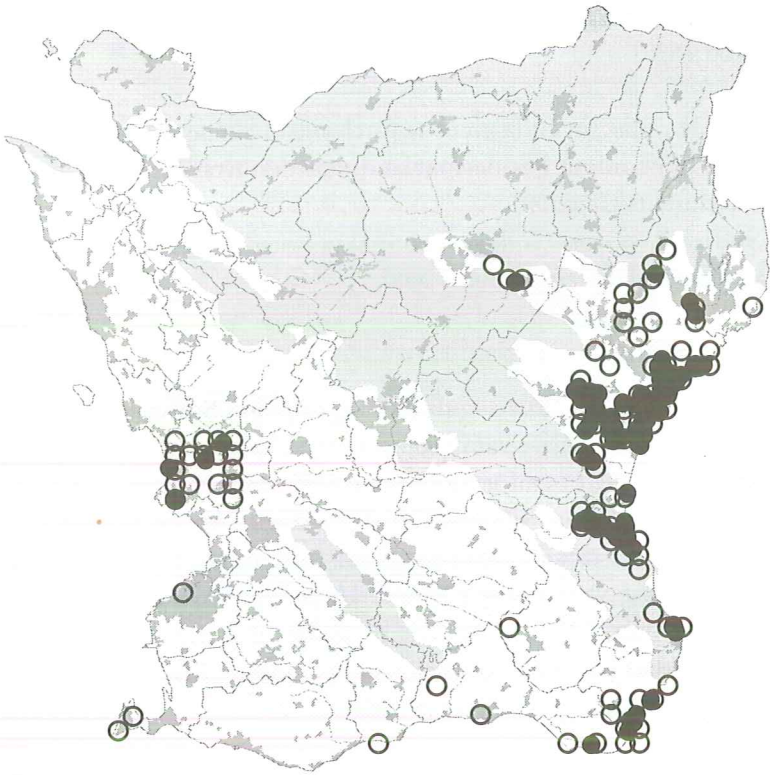
Status i Skåne

Sandnejlika finns på över 200 platser inom ett begränsat geografiskt område i östra Skåne, från Kristianstadslätten i norr till Simrishamn i söder. Nejlikan växer normalt inom områden med mycket högt skyddsvärde. Sandstäppsvegetation, där sandnejlika ofta förekommer, är en biotop i Natura 2000 som ska prioriteras i skyddsarbetet.

Växtplatser i Skåne

(Objektkoder: SE0420075 Verkeåns dalgång, Vitemölla m.fl.; SE0420142 Söndreklack; SE0420234 Lyngby; SE0420236 Vittskövle driva; SE0420239 Rinkaby skjutfält; SE0420240 Ravlunda skjutfält med flera områden)

Sandnejlika har särskilt individrika förekomster bland annat i Åhustrakten, på Söndreklack i Degeberga, i Verkeåns dalgång och vid Vitemölla. I västra Skåne finns sandnejlika på torrängar i några få områden (Löddeköpinge, Järavallen, Västra Karaby och Norrvidinge) med ett fåtal individ på varje plats.

Sandnejlika *Dianthus arenarius* i Skåne
● – efter 1987; O – före 1988

I bilaga redovisas de växtplatser för sandnejlika som noterats under inventeringen av Skånes flora 1990-2001 (kompletterat efter Olsson 1997).

Områdesskydd

Verkeåns dalgång och Vitemölla är skyddade som naturreservat liksom några andra växtplatser: Drakamöllan, Kumlan m.fl. Samtliga dessa områden ingår i SE 0420075.

Sjönajas, *Najas flexilis*

(Artkod:1833)

Sjönajas har idag sin enda svenska förekomst i Skåne. Arten har i sen tid även förekommit i Södermanland, där den trots undersökningar inte återfunnits efter 1991.

I Sverige är sjönajas rödlistad som akut hotad. Sjönajas är fridlyst i hela landet sedan den 1 januari 2000.

Status i Skåne

Hammarsjön är idag artens enda kända växtplats i Sverige.

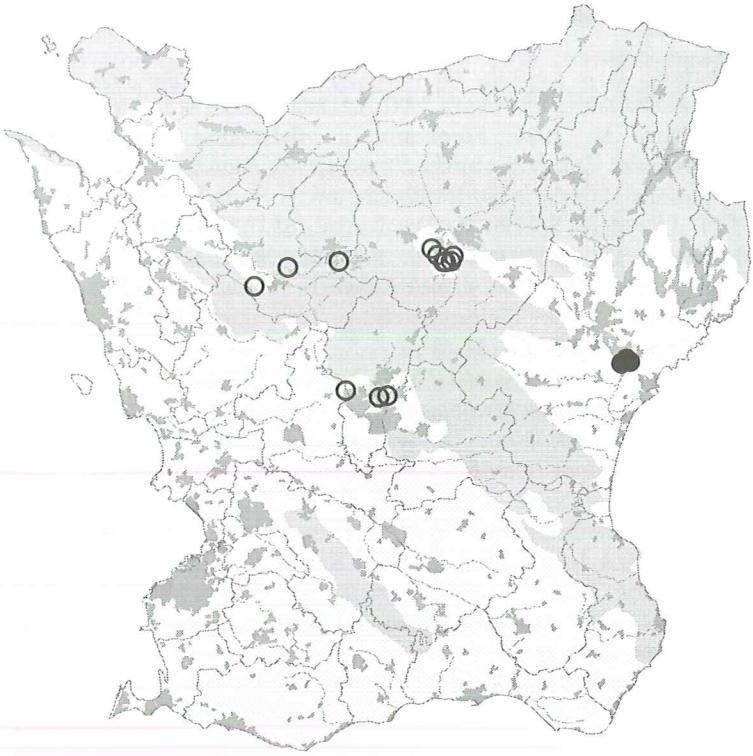
Sjönajas ansågs tidigare vara utgången ur Skånes flora, trots att arten uppträdde i mängd utanför Sjöholmen i Ringsjön så sent som 1969. Under 1940-talet fanns sjönajas i så stor mängd i Västra Sorrödssjön att hela bottnen täcktes. Sjönajas, som först upptäcktes i Ringsjön 1881, har aldrig varit vanlig i Skåne. Under de senaste 100 åren är arten känd från 5-6 lokaler. Senare undersökningar 1977-78 som särskilt inriktats på att återfinna sjönajas på tidigare kända lokaler har emellertid visat att arten helt försvunnit.

Växtplats i Skåne

Hammarsjön (Objektkod: SE0420309)

Sjönajas upptäcktes i augusti 1996 (Ryde 1996) i Hammarsjön söder om Kristianstad. Undersökningar under 1997 och 1998 har visat att sjönajas förekommer inom ett större område och mera rikligt i södra delen av Hammarsjön än vad som ursprungligen rapporterades.

Områdesskydd saknas. Under 1999 genomfördes inom ramen för Kristianstads Vattenrike en undersökning av naturvärden utmed Hammarsjöns västra sida, som underlag till skyddsåtgärder i form av bland annat reservatsbildning och skydd av vegetation och flora.

Sjönajas Najas flexilis i Sverige
● – efter 1995; O – före 1970

Genom fridlysningsbestämmelserna år 2000 har det blivit svårt att följa artens situation och utveckling. Rapport om förekomst av sjönajas finns från sommaren år 2000.

Litteratur

Cederberg, B. & Löfroth, M. (red) 2000: *Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000.* ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Gustafsson, M. 1995: Förekomst av flytsvalting och strandbeta på Bjärehalvön. *Lunds Botaniska Förenings Medlemsblad 1995 (2):* 17-21.

Gärdenfors, U. (ed.) 2000: Rödlistade arter i Sverige 2000 - The 2000 Red List of Swedeish Species. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Mattiasson, G. 1988, 1993-1996: Floraväktarverksamheten i Skåne. Årsrapport 1988, 1992-1995. *Lunds Botaniska Förenings Medlemsblad.*

Mattiasson, G. 2000: Gulyxne i Skåne 1999. *Lunds Botaniska Förenings Medlemsblad 2000 (3):* 24-31 .

Olsson, K.-A. 1997: Sandnejlika, Dianthus arenarius, i Skåne. *Lunds Botaniska Förenings Medlemsblad 1997 (3):* 19-23.

Olsson, K.-A. 1997-2000: Floraväktarverksamheten i Skåne. Årsrapport 1996-1999. *Lunds Botaniska Förenings Medlemsblad.*

Ryde, U. 1996: Najas flexilis, sjönajas, åter i Skåne. *Lunds Botaniska Förenings Medlemsblad 1996 (3):* 3-5.

Wigforss, M. & Johansson, J. T. 1982: Kalkkrassing vid Lernacken i Skåne. *Svensk Bot. Tidskr. 76:* 46.

Wittzell, H. 1983: *Hotade orkidéarter i Skåne.* Länsstyrelserna i Malmöhus och Kristianstads län.

Bilaga. Lokaler för sandnejlika *Dianthus arenarius* i Skåne 1990–2001 (Koordinat enligt RUBIN, socken, läge i klartext, biotop). Uppgifterna är hämtade ur Lunds Botaniska Förenings databas.

1D8i1028	Löderup, 900 m V Meditationsplatsen, torräng på sydsluttning
1D8j3342	Borrby, 200 m NV Mälarhusens strandbad, sandig vägkant
1D9j0146	Borrby, Borrby 10:8, torräng
1D9j0246	Borrby, 800 m ONO Nyåkra, välbetad hästhage
1E8a4802	Borrby, 1,5 km NO Mälarhusens strandbad, strand
1E8a4902	Borrby, 1,8 km NNO Mälarhusens strandbad, sandig mark vid strand
1E9a0906	Borrby, Borrby strandbad, sanddyner
1E9a1207	Borrby, Kyls strand, 150 m SSV restaurangen, sandig mark
1E9a3531	Ö. Hoby, Norrekås innanför Långeören, sandgräshed
1E9a3732	Ö. Hoby, Norrekås, gräshed
2C6e3713	Löddeköpinge, 200 m NV Villa Salthög, sandig solig sluttning
2C7e4102	Hofterup, Järavallen, 600 m N golfklubbhus, torräng invid golfbana
2C8f0415	V. Karaby, Karaby backar, torrbacke
2C8f3345	Norrvidinge, 1,8 km NO Dagstorps kyrka, betad torrbacke
2D4j4949	Vitaby, Kiviks marknadsplats i SO, sandhed
2D5i3438	Brösarp, 800 m OSO Brösarps kyrka, sluttning i betesmark
2D5i3339	Brösarp, 800 m OSO Brösarps kyrka, betesmark
2D5i3540	Brösarp, 900 m O Brösarps kyrka, sluttning i betesmark
2D5i3638	Brösarp, 700 m ONO Brösarps kyrka, betesmark nära talldunge
2D5i3748	Brösarp, 1,7 km ONO Brösarps kyrka
2D5i3833	Brösarp, 400 m NNO Brösarps kyrka, torr grässluttning
2D5i3931	Brösarp, 400 m N Brösarps kyrka, på torr backe i betesmark
2D5i3932	Brösarp, 450 m NNO Brösarps kyrka, torr betesmark
2D5i4040	Brösarp, Bengtemölla, sandig betad rasmark
2D5i4043	Brösarp, 1350 m ONO Brösarps kyrka, öppen skogsglänta
2D5i4044	Brösarp, 1350 m ONO Brösarps kyrka, i gles tallskog
2D5i4143	Brösarp, 1350 m ONO Brösarps kyrka, i gles tallskog
2D5i4149	Brösarp, 800 m SSO Brösarps station, torr grässluttning vid järnväg
2D5i4235	Brösarp, Kungslandet, sandig betesmark
2D5i4319	Brösarp, 400 m NNO Brösarpagården, delvis eroderad backe
2D5i4321	Brösarp, 450 m NO Brösarpagården, brant eroderad backe
2D5i4234	Brösarp, O Torparebron, sandig gräsmark
2D5i4235	Brösarp, O Torparebron, sandbacke
2D5i4236	Brösarp, O Torparebron, sandbacke
2D5i4237	Brösarp, O Torparebron, sandbacke

2D5i4238 Brösarp, O Torparebron, sandbacke
2D5i4246 Brösarp, 550 m SSO Brösarps station, torr sandig mark
2D5i4333 Brösarp, 1000 m N Brösarps kyrka, sandig betesmark
2D5i4334 Brösarp, Torparebron, sandstäpp
2D5i4335 Brösarp, Kungslandet, sandig betesmark
2D5i4345 Ravlunda, 400 m SSO Brösarps station, gräsmark invid järnvägsspår
2D5i4411 Brösarp, 850 m NV Brösarpagården, betesmark
2D5i4412 Brösarp, 800 m NV Brösarpagården, sluttning i betesmark
2D5i4413 Brösarp, 750 m NV Brösarpagården, sluttning i betesmark
2D5i4414 Brösarp, 700 m NV Brösarpagården, eroderad sluttning i betesmark
2D5i4417 Brösarp, 500 m NNV Brösarpagården, på grässluttning
2D5i4418 Brösarp, 500 m N Brösarpagården, fårbetad grässluttning
2D5i4420 Brösarp, 500 m NNO Brösarpagården, betesmark
2D5i4436 Brösarp, SO Träffpunkt Piraten, sandig betesmark
2D5i4512 Brösarp, 850 m NV Brösarpagården, betesmark
2D5i4513 Brösarp, 800 m NV Brösarpagården, på kulle i betesmark
2D5i4514 Brösarp, 700 m NV Brösarpagården, betad gräsmark
2D5i4515 Brösarp, 700 m NNV Brösarpagården, betad gräsmark
2D5i4530 Brösarp, 1000 m N Brösarps kyrka, gräsbevuxen kulle
2D5i4533 Brösarp, 1000 m N Brösarps kyrka, sandig betesmark
2D5i4614 Brösarp, Brösarps norra backar, N P-plats, sandig betesmark
2D5i4625 Brösarp, 400 m NV Trulsbo, betesmark
2D5i4626 Brösarp, 400 m NNV Trulsbo, delvis eroderad betesmark
2D5i4628 Brösarp, 1100 m NNV Brösarps kyrka, torr betad gräsmark
2D5i4631 Brösarp, 1100 m N Brösarps kyrka, på kulle
2D5i4714 Brösarp, 900 m NNV Brösarpagården, betesmark
2D5i4818 Brösarp, Brösarps norra backar, sandigt hästbete
2D5i4925 Brösarp, 700 m NNV Trulsbo, betesmark
2D5j0148 Vitaby, Kiviks marknadsplats, O-slänten, torrsandmark
2D5j0246 Vitaby, Kiviks marknadsplats, platån, torr sandmark
2D5j0741 Vitaby, Vitemölle strandbackar, torr sandmark
2D5j0941 Vitaby, Vitemölle strandbackar, torr sandmark
2D5j1341 Vitaby, Vitemölle strandbackar, torr sandmark,
2D5j1824 Ravlunda, 200 m O Ängdala vandrarhem, grässlänt
2D5j1830 Ravlunda, SO Havängs sommarby, sandig betesmark
2D5j1842 Vitaby, vid Klammersbäcks utflöde, sanddyner vid havet
2D5j2719 Ravlunda, 1 km ONO Ravlunda kyrka, torräng
2D5j2720 Ravlunda, 1100 m ONO Ravlunda kyrka, torräng
2D5j2721 Ravlunda, 1200 m ONO Ravlunda kyrka, torräng

2D5j2816	Ravlunda, 900 m NO Ravlunda kyrka, sandig betesmark
2D5j3038	Ravlunda, Haväng, Lindgrens backar, sandig betesmark
2D5j3136	Ravlunda, Haväng, Lindgrens backar, sandig sluttning
2D5j3139	Ravlunda, Haväng, Lindgrens backar, sandmark
2D5j3438	Ravlunda, 100 m NV Verkaåns utlopp, torräng vid strand
2D5j3503	Ravlunda, Kungsmölle, sandstäpp i sluttning
2D5j4537	Ravlunda, Ravlunda skjutfält, sandig betadsluttning
2D6i0025	Ravlunda, 1700 m NNV Brösarps kyrka, sandig betesmark
2D6i0122	Ravlunda, 1700 m NV Brösarps kyrka, torr sandig betesmark
2D6j4442	Maglehem, 350 m S Rigeläge, kulturpåverkad sanddhed
2D7i4932	Degeberga, strax N Dämmemölla, sandig betesmark
2D8i0618	Degeberga, S Solhälevägen 30, sandig mark på tomt
2D8i0620	Degeberga, Söndre klack, sandstäpp
2D8i0621	Degeberga, Söndre klack, sandig betad kulle
2D8i0820	Degeberga, Söndre klack, på sluttning
2D8i0821	Degeberga, Söndre klack, torr betesmark
2D8i0921	Degeberga, Söndre klack, torr betesmark
2D8i1020	Degeberga, Söndre klack i norr, torr sandig betesmark
2D8i1021	Degeberga, Söndre klack, betesmark
2D8i1121	Degeberga, Söndre klack, torr betad backe
2D8j3418	Vittskövle, strax S fotbollsplanen, torr sandig betesmark
2D8j3629	Vittskövle, 200 m NNO Prästlönebostället, sydvänd sanddyn
2D8j3726	Vittskövle, 300 m NV Prästlönebostället,sanddyn
2D8j3730	Vittskövle, Vittskövle driva, sanddyn
2D8j3822	Vittskövle, 300 m SSO Källslund, glänta i tallskog
2D8j3823	Vittskövle, 300 m SO Källslund, markväg i gles tallskog
2D8j3830	Vittskövle, Vittskövle driva, sanddyn
2D8j3922	Vittskövle, 200 m SO Källslund, vid markväg i tallskog
2D8j3925	Vittskövle, 500 m OSO Källslund, skogsväg i gles tallskog
2D8j3926	Vittskövle, Källslund, tallskog
2D8j3931	Vittskövle, 500 m NNO Prästlönebostället, sanddyn
2D8j4029	Vittskövle, 900 m O Källslund, gles tallskog
2D9i0220	Vittskövle, 750 m N Järnvägstorpet, sandig slänt vid järnväg
2D9i1127	Everöd, 1 km NV Eskilstorp, skogskant
2D9i3136	Everöd, strax NV Servicehemmet, torr sandig mark
2D9i3141	Everöd, 500 m VSV Furulund, torr sandig betesmark
2D9i3335	Everöd, 1100 m VNV Furuhuset, banvall
2D9i3738	Everöd, 1000 m NV Furulund, sandstäpp
2D9j0211	Vittskövle, 800 m V Stänkeryggen, gles tallskog
2D9j0511	Vittskövle, 850 m VNV Stänkeryggen, i skogskant
2D9j0513	Vittskövle, 700 m V Norra Tolegård, sandkullar i betesmark

2D9j0613 Vittskövle, 750 m VNV Stänkeryggen, torr sandig betesmark
2D9j0614 Everöd, 800 m NV Stänkeryggen, stäppartad torräng
2D9j0615 Everöd, 600 m NV Stänkeryggen, betesmark
2D9j0617 Everöd, 450 m NNV Stänkeryggen, sandig betesmark
2D9j0618 Everöd, 400 m NNV Stänkeryggen, sandig betesmark
2D9j0619 Everöd, 400 m N Stänkeryggen, torr sandig kulle
2D9j0715 Everöd, 650 m NV Stänkeryggen, betesmark
2D9j0720 Everöd, 500 m N Stänkeryggen, ohävdad gräsmark
2D9j0812 Everöd, 1 km VNV Stänkeryggen, torr betad gräsmark
2D9j0815 Everöd, 800 m NV Stänkeryggen, sandiga ohävdade kullar
2D9j0911 Everöd, 850 m NO Brodala, betesmark
2D9j0912 Everöd, 900 m NO Brodala, betesmark
2D9j1012 Everöd, 1050 m NV Stänkeryggen, torr betesmark
2D9j1614 Everöd, 950 m SO Bäcksro, betesmark
2D9j2415 Everöd, 700 m O (ONO) Bäcksro, torr kulle i betesmark
2D9j4835 Köpinge, 300 m NO Tuvesholm, sandtag i tallplantering
2D9j4935 Köpinge, 400 m NO Tuvesholm, sluttning i betesmark
2E2b0426 Simrishamn, strax S Tobisvik friluftsbad, sandfält vid havet
2E2b1123 Simrishamn, Tobisvik, N campingen, sandfält vid havet
2E2b1124 Simrishamn, Tobisvik, N campingen, sandfält vid havet
2E2b1321 Gladsax, O Tobisborg, sandstrand
2E2b1322 Gladsax, Tobisvik, N campingen, sandfält vid havet
2E2b1622 Simrishamn, 300 m SV Vårhallarna, sandfält vid havet
2E4a4902 Vitaby, 100 m O Kiviks kapell, sandgräshed
2E5a0000 Vitaby, mellan Kivik och Vitemölla, torr sandhed
2E8a2615 Åhus, Nyehusen, sandgräshed
2E8a2911 Åhus, Nyehusen, 250 m N vattenverk, i inhägnad
2E8a3413 Åhus, Gropahålet, sanddyn
2E8a3509 Åhus, 100 m NNO Gropahålet-bron, sandgräshed
2E8a4322 Åhus, 200 m NNO Hasslö S Yngsjö, sandig strandhed
2E9a0021 Åhus, O Alvägen 200 m S Rönnows väg, få ex på lavrik torrbacke
2E9a0208 Åhus, NO västra bron vid Yngsjö, torr betad slänt
2E9a1318 Åhus, 400 m NO Tofta gård, sandig gräsmark
2E9a1927 Åhus, 500 m SO Linda gård, ohävdad sandhed
2E9a2327 Åhus, 450 m VNV Stora Eken, torr gräshed
2E9a3337 Åhus, Glansabovägen, glänta i tallskog
2E9a3248 Åhus, 1400 m OSO Ratkegården, sandmark
2E9a4610 Åhus, 800 m NV vägskälet i Ripa, ängsmark
2E9b3300 Åhus, Södra vägens förlängning, strandhed
3D0i0136 Köpinge, 700 m OSO Furunäs, sandig vägkant
3D0i0236 Lyngsjö, 700 m OSO Furunäs, torr betad sandbacke

3D0i0513 Lyngsjö, SV Lyngsjö gård, sandstäpp
3D0i1033 Lyngsjö, 550 m VNV Fritorp, torr naturbetesmark
3D0i1134 Lyngsjö, 550 m NV Fritorp, torr naturbetesmark
3D0i1427 Lyngsjö, Everöds flygplats, torr sandmark
3D0i1536 Köpinge, 900 m SSO Sågmöllan, torr sandig backe
3D0i1542 Köpinge, 600 m S Gringelstad, sandig vägslänt
3D0i1625 Lyngsjö, Everöds flygplats, torr gräsmark
3D0i1724 Lyngsjö, 400 m S Rosengården, torr ohävdad sandmark
3D0i1730 Lyngsjö, 1 km N Furunäs, skogsvägren
3D0i1826 Lyngsjö, 400 m SSO Rosengården, torr ohävdad sandmark
3D0i2002 Lyngsjö, 300 m NO Ängadal, torr sandig backe
3D0i2509 Lyngsjö, 400 m O Bäcklunda, sandig gräsbacke
3D0i2609 Lyngsjö, 400 m O Bäcklunda, igenväxande torrbacke
3D4f0749 Vinslöv, 50 m ONO Bymöllan, kalkhaltig torrbacke
3D4g0800 Vinslöv, 1150 m SV Ljungdala, stäppartad vegetation
3E0a0627 Åhus, Ripa övningsfält, sandstäppsfragment
3E0a1116 Åhus, 100 m O Älleköpinge gård, torr gräsmark
3E0a1219 Åhus, invid Gröna hög, täckt i gles tallskog
3E0b0907 Åhus, 175 m NV fd station, sandgräshed
3E0b1007 Åhus, S Infartsvägen, sandig gräsmark
3E0b1104 Åhus, Musketörgatan, V järnväg, sandstäpp
3E0b1106 Åhus, 50 m NO järnvägsviadukten, sandgräshed
3E0b1204 Åhus, N Infartsvägen, sandstäpp
3E0b1308 Åhus, Paradisvägen, sandstäppsfragment
3E0b1309 Åhus, 150 m V Folkets park, torr gräsmark
3E0b1404 Åhus, O järnväg 100 m N Fädriften, sandgräshedsfragment
3E0b1406 Åhus, Fädriften, sandig slänt vid cykelbana
3E0b1407 Åhus, Fädriften, grässlänt
3E0b1605 Åhus, N Fädriften S Södra Piggagatan, sandig gräsmark
3E0b1606 Åhus, N Fädriften S Södra Piggagatan, torr sandig backe
3E0b1607 Åhus, N Fädriften S Södra Piggagatan, sandig gles tallskog
3E0b1615 Åhus, Täppet, Bofinksvägen, torr gräsmark på tomt
3E0b1706 Åhus, N Fädriften S Södra Piggagatan, torr sandig mark
3E0b1807 Åhus, Fjärilsvägen, torr gräsmark vid väg
3E0b1908 Åhus, Fjärilsvägen, sandig mark vid väg
3E0b2202 Åhus, V Vannebergavägen, gles tallskog
3E0b2303 Åhus, V Vannebergavägen, gles tallskog
3E0b2308 Åhus, Östra Planteringen, gles tallskog
3E0b2313 Åhus, Östra Täppet, vägkant i tallskog
3E0b2402 Åhus, V Vannebergavägen, banvall
3E0b2412 Åhus, Östra Täppet, tallskog

3E0b2502 Åhus, 800 m SSO Skogstorpet, banvall
3E0b2507 Åhus, 1100 m SO Skogstorpet, gles torr tallskog
3E0b2610 Åhus, Östra Täppet, gles tallskog
3E0b3102 Åhus, järnvägen 2,5 km N Åhus kyrka, banvall
3E0b3217 Åhus, 1,8 km O (OSO) Skogstorpet , gles tallskog
3E0b3225 Åhus, Rinkaby skjutfält, öppen sandbacke i tallskog
3E0b3123 Åhus, Rådjursvägen, sandig gräsmark
3E0b3318 Åhus, 1,9 km O Skogstorpet, gles tallskog
3E0b3323 Åhus, 2,4 km O Skogstorpet, torr gräsmark
3E0b3414 Åhus, 1550 m ONO Skogstorpet, gles tallskog
3E0b3416 Åhus, 1,7 km ONO Skogstorpet, tallskog
3E0b3417 Åhus, 1,7 km ONO Skogstorpet, gles tallskog
3E0b3422 Åhus, Rinkaby skjutfält, gles tallskog
3E0b3423 Åhus, Rinkaby skjutfält, gles tallskog
3E0b3427 Åhus, Rinkaby skjutfält, sandstäpp
3E0b3428 Åhus, Rinkaby skjutfält, sandig betad mark
3E0b3519 Åhus, Rinkaby skjutfält, gles tallskog
3E0b3527 Åhus, Rinkaby skjutfält, glänta i tallskog
3E0b3528 Åhus, Rinkaby skjutfält, glänta i tallskog
3E0b3620 Åhus, Rinkaby skjutfält, gles tallskog
3E0b3623 Åhus, Rinkaby skjutfält, torr gräsmark
3E0b3627 Åhus, Rinkaby skjutfält, sandig gles tallskog
3E0b3628 Åhus, Rinkaby skjutfält, sandig gräsmark
3E0b3629 Åhus, Rinkaby skjutfält, strandhed
3E0b3723 Åhus, Rinkaby skjutfält, torr gräsmark
3E0b3811 Åhus, 700 m N skjutbana, vägkant
3E0b3830 Åhus, Rinkaby skjutfält, betad sandås
3E0b3901 Åhus, 650 m NNO Skogstorpet, vägkant
3E0b3909 Åhus, 700 m N skjutbana, vägkant
3E0b3929 Åhus, Rinkaby skjutfält, gles sandig tallskog
3E0b3930 Åhus, Rinkaby skjutfält, sandstäpp
3E0b3931 Åhus, Rinkaby skjutfält, sandstäpp
3E0b4018 Åhus, Rinkaby skjutfält, gles tallskog
3E0b4021 Åhus, Rinkaby skjutfält, sandig kulle
3E0b4118 Åhus, Rinkaby skjutfält, gles tallskog
3E0b4120 Åhus, Rinkaby skjutfält, torr gräsmark
3E0b4121 Åhus, Rinkaby skjutfält, på torr gräsmark
3E0b4125 Åhus, Rinkaby skjutfält, sandig betad mark
3E0b4404 Åhus, Horna fure, vägkant i tallskog
3E0b4419 Rinkaby, Rinkaby skjutfält, torr sandig betesmark
3E0b4434 Trolle-Ljungby, Rinkaby skjutfält, torr sandig betesmark

3E0b4516	Rinkaby, Rinkaby skjutfält, torr gräsmark
3E0b4521	Åhus, Rinkaby skjutfält, torr sandig betesmark
3E0b4623	Åhus, Rinkaby skjutfält, sandig betad mark
3E0b4637	Trolle-Ljungby, Fårabäck, strandhed
3E0b4713	Rinkaby, Rinkaby skjutfält, torr gräsmark
3E0b4814	Rinkaby, Rinkaby skjutfält, torr sandhed
3E0b4913	Rinkaby, Rinkaby skjutfält, torr sandhed
3E0b4918	Rinkaby, Rinkaby skjutfält, torr sandig mark
3E1a0748	Rinkaby, 600 m NO Rörbäckagården, torr betesmark
3E1a0947	Rinkaby, Rinkaby skjutfält i SV, sandig betesmark
3E1a1147	Rinkaby, 1,35 km SSO Rinkaby kyrka, sandig torr betesmark
3E1b0600	Rinkaby, Rinkaby skjutfält, torr betesmark
3E1b0807	Rinkaby, Rinkaby skjutfält, torr betesmark
3E1b2305	Rinkaby, Rinkaby grustag, sandig mark i gammlt grustag
3E1c0810	Trolle-Ljungby, 750 m SSV Rosagården, torr betad gräsmark
3E1c0909	Trolle-Ljungby, ca 650 m SV Rosagården, torr vägkant
3E1c0910	Trolle-Ljungby, 650 m SSV Rosagården, torr gräshed
3E1c0911	Trolle-Ljungby, 600 m SSV Rosagården, torr gräshed
3E1c0918	Trolle-Ljungby, 500 m SSO Bjäragården, torr sandig betesmark
3E1c1020	Trolle-Ljungby, ca 200 m NV bäckmynningen, sandig mark
3E1c1113	Trolle-Ljungby, 350 m SSV Rosagården, torr gräshed
3E1c1114	Trolle-Ljungby, 350 m S Rosagården, torr gräshed
3E1c1118	Trolle-Ljungby, ca 300 m SO Bjäragården, torräng/sandstäpp
3E1c1120	Trolle-Ljungby, 400 m OSO Bjäragården, torr sandig betesmark
3E1c1121	Trolle-Ljungby, ca 200 m NNO bäckmynning, i öppna sandfläckar
3E1c1213	Trolla-Ljungby, 300 m SSV Rosagården, torr gräshed
3E1c1214	Trolle-Ljungby, 250 m S Rosagården, torr gräshed
3E1c1221	Trolle-Ljungby, 250 m SO Dala, torräng/sandstäpp
3E1c1315	Trolle-Ljungby, 250 m SSO Rosagården, torr gräshed
3E1c1326	Trolle-Ljungby, ca 400 m N Landövägen, torr naturbetesmark
3E2c4913	Trolle-Ljungby, 150 m NNO Knutehus, torr gräsbacke
3E0c0013	Kiaby, 200 m NNO Knutehus, sandig gräsbacke
3E3c2203	Kiaby, Kjugekull, O-delen av toppen, torräng
3E4a2143	Österslöv, S Lövhall, 2,5 km NNO kyrkan, gravhög i granplantering

Mer information om Natura 2000 kan du finna på Naturvårdsverkets hemsida **www.environ.se** där det även finns många länkar till andra hemsidor om Natura 2000.

Böcker:

Svenska Naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000, Naturvårdsverket 1997. I denna bok redovisas samtliga naturtyper, geologiska formationer och växtsamhällen som ingår i habitatdirektivets bilaga 1 och som förekommer i Sverige. Boken kan beställas från Naturvårdsverkets kundtjänst: kundtjanst@naturvardsverket.se

Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000, ArtDatabanken 2000 (B Cederberg & M Löfroth, red.). I denna bok presenteras utförliga beskrivningar av de arter i habitatdirektivets annex 2 som förekommer i Sverige, inklusive utbredningskartor. Även svenska arter i annex 4 samt fågeldirektivets arter förtecknas i boken. Boken kan beställas från SLU: Publikationstjanst@service.slu.se

Författarinstruktion

Botaniska Notiser utges av Lunds Botaniska Förening med redaktören som ansvarig utgivare. Reproduktion utan utgivarens tillstånd är ej tillåten. Vid citering skall tidskriftnamnet, om nödvändigt, förkortas "Bot. Not." Prenumeration på Botaniska Notiser kan endast erhållas genom medlemskap i Lunds Botaniska Förening. Överblivna lösnummer kan köpas från föreningen.

Botaniska Notiser publicerar originalmanus av intresse för sydsvenska botanister. Manus kan vara korta notiser eller uppsatser på upp till ca 52 sidor. Längre manuskript kan undantagsvis publiceras men tillkommande tryck- och distributionskostnader kan i så fall komma att debiteras författaren. I första hand publiceras manus som antingen behandlar botaniska företeelser i Götaland eller som redogör för vetenskapliga landvinningar av generellt intresse och allmän giltighet. Alla växtgrupper liksom svampar kan behandlas. Önskvärda manus är exempelvis sådana som behandlar botaniska nyfynd, lokala inventeringar, intressanta växtlokaler, bestämningstips, monografier över arter som förekommer i Sydsverige, ekologiska och växtgeografiska undersökningar med sydsvensk anknytning, redogörelser för forskningsresultat av allmänt botaniskt intresse, t.ex. inom ekologi, genetik, systematik och fysiologi samt litteraturrecensioner och botaniska kåserier. Lätt populariserade sammanfattningar av forskningsresultat, t.ex. av examensarbeten, doktorsavhandlingar och forskningsrapporter tar vi gärna emot. Botaniska Notiser kan på så sätt bli en möjlighet att sprida forskningsresultat på ett okomplicerat sätt till en större krets botanister samt möjliggöra publicering av populariserade sammanfattningar som annars skulle förbli opublicerade.

Manuskript skall vara författade på svenska. Artiklar som kan förväntas vara av internationellt intresse bör kompletteras med ett kort (max 150 ord) engelskspråkigt Abstract. Redaktionen står gärna till tjänst med författande av Abstract om författaren så önskar. Manus skall adresseras till redaktören, antingen som brev eller som attachment till e-mail. Elektroniska manuskript skall om möjligt vara i Word (Windows-PC) kompatibelt format.

All litteratur som nämns i manuset skall återfinnas i en avslutande referenslista innehållande författarnamn, publiceringsår, titel och publiceringsställe.

Figurer skall vara försedda med figurtext. I lämpliga fall kan även engelskspråkig figurtext förekomma. Figurer kan mottas som pappersbilder eller, efter överenskommelse med redaktören, elektroniskt. Lämpligast för publicering är strecktecknings av hög kvalité, för fotografier erfordras stor kontrast mellan ljusa och mörka partier för att återgivningen skall bli av acceptabel kvalité. Färgbilder kan endast publiceras på författarens bekostnad.

Alla manuskript granskas av redaktören eller av denne utsedda fackgranskare före publicering. Mindre redaktionella och språkliga ändringar utförs vanligen av redaktören varefter korrektur skickas till författaren för kontroll och godkännande. Om större ändringar befinns önskvärda kan manuskript återsändas till författaren för komplettering. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkasta manuskript som ej uppfyller tidskriftens krav.

Botaniska Notiser kan ej erbjuda särtryck. Författare till artiklar längre än en sida kan dock om så önskas erhålla upp till 10 gratisexemplar av aktuellt häfte. Författare kan även erhålla PDF-filer med tryckoriginal för egen produktion av särtryck.